

KWIECIEŃ 2025

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie.

DR MATEUSZ CHATYS

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR ASEAN

KWIECIEŃ 2025

XI JINPING W AZJI POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ

W ramach wizyty w państwach Azji Południowo-Wschodniej przewodniczący ChRL odbył spotkania w Wietnamie, Malezji oraz Kambodży. Podczas podróży doszło do podpisania łącznie 113 porozumień o współpracy obejmujących handel, infrastrukturę, nowe technologie, bezpieczeństwo oraz ochronę zdrowia. W regionie był również obecny premier Japonii, który spotkał się najważniejszymi przedstawicielami Wietnamu oraz Filipin. Ponadto w kwietniu rozpoczęły się filipińsko-amerykańskie manewry Balikatan, w których aktywny udział wzięły siły zbrojne z Australii oraz Japonii. Natomiast w kontekście sytuacji na Morzu Południowochińskim na uwagę zasługuje wzrost napięć pomiędzy Chinami i Filipinami wokół rafy Sandy Cay.

I. STOSUNKI WEWNĄTRZ ASEAN

2 kwietnia: birmańska junta odrzuciła propozycję zawieszenia broni na obszarach dotkniętych trzęsieniem ziemi. Rząd Jedności Narodowej ogłosił dwutygodniowe wstrzymanie broni na terenach objętych trzęsieniem ziemi, do którego doszło pod koniec marca bieżącego roku. Podobną decyzję podjęły zbrojne ugrupowania mniejszości etnicznych. Lider birmańskiej junty generał Min Aung Hlaing nie zgodził się na zawieszenie broni argumentując, że zbrojne ugrupowania wciąż kontynuują szkolenia bojowe. Według rzeczniczki Armii Wyzwolenia Narodowego Ta'ang birmańska armia przeprowadziła co najmniej trzy bombardowania po trzęsieniu ziemi. Z czego 28 marca jedno bombardowanie przeprowadzono na obszarze w pobliżu epicentrum trzęsienia ziemi, co zostało skrytykowane przez ONZ.

3 kwietnia: birmańska junta ogłosiła tymczasowe zawieszenie broni w odpowiedzi na rosnącą liczbę ofiar trzęsienia ziemi. Wojskowy rząd zadeklarował wprowadzenie zawieszenia broni w okresie 2-22 kwietnia, co stanowi reakcję na wciąż rosnącą liczbę ofiar trzęsienia ziemi z końca marca o magnitudzie 7,7 w skali Richtera, w którym zginęło niemal 3 tys. osób. Zgodnie z oficjalnym oświadczeniem wydanym przez juntę, zawieszenie broni ma na celu usprawnienie udzielania pomocy poszkodowanym oraz odbudowy zniszczonych

obszarów. Według informacji udostępnionych przez wojskowy rząd, liczba ofiar wzrosła do 2886 osób i 4600 rannych.

4 kwietnia: lider birmańskiej junty wziął udział w szczycie BIMSTEC w Tajlandii. Generał Min Aung Hlaing po raz pierwszy od kwietnia 2021 r. wziął udział w regionalnym szczycie (Inicjatywa Zatoki Bengalskiej na rzecz wielosektorowej współpracy technicznej i gospodarczej - BIMSTEC). W Bangkoku spotkał się z przedstawicielami państw położonych wokół Zatoki Bengalskiej. Warto podkreślić, że Międzynarodowy Trybunał Karny wydał nakaz aresztowania Min Aung Hlainga na podstawie zarzutów o popełnienie zbrodni przeciwko ludzkości. Wszystko wskazuje na to, że rząd Tajlandii dąży do rozwijania komunikacji z birmańską juntą w celu lepszej koordynacji działań na wspólnej granicy, którą przekroczyli już tysiące uchodźców. Z drugiej jednak strony wzrasta krytyka pod adresem Bangkoku, który przywiązuje coraz mniejszą uwagę do ochrony praw człowieka w swojej polityce zagranicznej. Min Aung Hlaing spotkał się na marginesie szczytu BIMSTEC z premierem Indii Narendrą Modim oraz premier Tajlandii Paetongtarn Shinawatrą. Głównym tematem rozmów miały być skutki trzęsienia ziemi. Premier Indii wezwał juntę do wprowadzenia stałego zamieszenia broni, aby doprowadzić do stabilizacji sytuacji wewnętrznej w Birmie. Tymczasem Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka poinformowało, że wojskowy rząd ogranicza dostawy pomocy humanitarnej do obszarów najbardziej dotkniętych skutkami trzęsienia ziemi, ponieważ są one zamieszkiwane przez ludność krytycznie nastawioną do junty. Ponadto Biuro wszczęło śledztwo w sprawie 53 ataków junty przeciwko swoim przeciwnikom, do których doszło po trzęsieniu ziemi z 28 marca. Oprócz tego wojskowy rząd przeprowadził 16 ataków powietrznych, po tym jak ogłosił wprowadzenie tymczasowego wstrzymania ognia do 22 kwietnia.

6 kwietnia: Rodrigo Duterte nadal pozostaje kandydatem na burmistrza Davao. Były prezydent Filipin Rodrigo Duterte pozostaje kandydatem na burmistrza w swoim rodzinnym mieście, mimo tego, że od trzech tygodni przebywa w areszcie Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK) w Hadze. Wybory zostaną przeprowadzone 12 maja bieżącego roku i wszystko wskazuje na to, że Duterte może uzyskać największą liczbę głosów. Warto jednak przyznać, że syn byłego prezydenta – Sebastian, kandyduje na wiceburmistrza z kolei inny syn Rodrigo Duterte – Paolo, zamierza zostać przedstawicielem okręgu. Dodatkowo syn Paolo Duterte – Rodrigo II, ubiega się o miejsce w radzie miejskiej. Podsumowując, jeżeli wszyscy czterej przedstawiciele rodziny Duterte wygrają, a były prezydent zrezygnuje po wyborach z pełnienia stanowiska burmistrza Davao, Sebastian zostanie burmistrzem, a Rodrigo II może zostać wiceburmistrzem pod warunkiem, że zdobędzie więcej głosów niż pozostali radni.

7 kwietnia: Sara Duterte wróciła na Filipiny, aby wesprzeć kandydatów ze swojego obozu politycznego przed majowymi wyborami uzupełniającymi.

Wiceprezydent wróciła do kraju po niemal miesiącu, który spędziła ze swoim ojcem w Hadze. Sara Duterte poinformowała, że nie zamierza szukać pomocy finansowej na obronę byłego prezydenta przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym (MTK). Wszystko wskazuje na to, że wiceprezydent będzie dążyć do wykorzystania swojego dużego poparcia społecznego do wsparcia polityków partii PDP Laban, która traci poparcie w sondażach przed nadchodzącymi wyborami 12 maja.

9 kwietnia: duńska firma Lego otworzyła swoją pierwszą fabrykę w Wietnamie i drugą w Azji.

Nowa fabryka Lego o wartości 1 mld USD w południowej prowincji Binh Duong będzie obsługiwać rynki azjatyckie (głównie Australia, Japonia, Korea Południowa, Indie, Wietnam), a eksport nie będzie dotyczył Stanów Zjednoczonych. Fabryka dostarczy 4 tys. nowych miejsc pracy i będzie zasilana w 100% ze źródeł energii odnawialnej od początku 2026 r.

9 kwietnia: Indonezja zadeklarowała chęć przyjęcia Palestyńczyków dotkniętych konfliktem w Strefie Gazy.

Prezydent Prabowo Subianto zapowiedział plan tymczasowego przyjmowania Palestyńczyków, którzy stali się ofiarami konfliktu zbrojnego w Strefie Gazy. Minister spraw zagranicznych Indonezji ma omówić współpracę w tym zakresie z przedstawicielami Palestyny oraz innych państw na Bliskim Wschodzie. Palestyńczycy mają znaleźć bezpieczne schronienie w Indonezji do czasu stabilizacji sytuacji w Strefie Gazy. Warto zaznaczyć, iż rząd w Dżakarcie popiera rozwiązanie dwupaństwowe, które ma zakończyć izraelsko-palestyński konflikt.

9 kwietnia: Filipiny odebrały pierwszy z dwóch okrętów wojennych zamówionych w południowokoreańskiej stoczni.

W 2021 r. Filipiny podpisały z koreańską firmą Hyundai Heavy Industries umowę o wartości około 489 mln USD na zakup dwóch korwet. Pierwszy statek BRP Miguel Malvar o wyporności 3200 ton przyplłynął na Filipiny. Druga jednostka (BRP Diego Silang) została już oficjalnie zwodowana w marcu, ale jeszcze nie wyruszyła w podróż na Filipiny. Rząd w Manili podpisał również z południowokoreańską firmą drugą umowę w 2022 r. o wartości 559 mln USD na zakup sześciu łodzi patrolowych, które mają zostać dostarczone do 2028 r. Włączenie nowej korwety do filipińskiej marynarki wojennej nie stanowi jedynego wzmocnienia zdolności w domenie morskiej, ponieważ filipińska straż przybrzeżna odebrała 8 kwietnia darowiznę od Australii w postaci 20 dronów zwiadowczych.

10 kwietnia: Wietnam rozszerzył zwolnienie z obowiązku wizowego na obywateli 15 państw.

Na mocy rezolucji nr 44/NQ-CP wydanej 7 marca bieżącego roku obywatelom Niemiec, Francji, Włoch, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Rosji, Japonii, Korei Południowej, Danii, Szwecji, Norwegii, Finlandii, Polski, Czech

i Szwajcarii przyznano możliwość wjazdu do Wietnamu bez konieczności wyrobienia wizy. Jest to kontynuacja wcześniejszych działań Hanoi, ponieważ 15 stycznia Polska, Czechy i Szwajcaria otrzymały już zwolnienia z obowiązku wizowego w ramach wietnamskiego programu stymulacji turystyki na rok 2025. Ułatwienia wizowe oprócz rozwoju sektora turystycznego mają przyczynić się do przyciągnięcia międzynarodowych talentów (przede wszystkim w obszarze nauki i technologii) oraz zagranicznych inwestorów. Wprowadzenie ułatwień wizowych przełożyło się już na wzmocnienie współpracy turystycznej pomiędzy Polską i Wietnamem. W ciągu pierwszych dwóch miesięcy 2025 r. Wietnam odwiedziło 21 tys. turystów z Polski. Ponadto Polskie Linie Lotnicze LOT wznowiły loty czarterowe do takich miejsc jak Da Nang, Phu Quoc i Nha Trang, a także dążą do przywrócenia bezpośrednich połączeń między państwami.

16 kwietnia: włosko-niemieckie partnerstwo złożyło propozycję Filipinom w sprawie pozyskania łodzi podwodnych. Największa stocznia we Włoszech – Fincantieri, podpisała umowę z niemiecką firmą ThyssenKrupp Marine Systems w sprawie współpracy nad budową łodzi podwodnych typu U212 dla filipińskiej marynarki wojennej, która zamierza pozyskać tego rodzaju sprzęt w ramach programu modernizacji sił zbrojnych Horizon III. Oba przedsiębiorstwa współpracowały już ze sobą w ramach kontraktu na dostarczenie włoskiej marynarce wojennej czterech łodzi w wariantcie NFS (Near Future Submarine) oraz dwóch NFS EVO. Na chwilę obecną nie jest jasne, które warianty łodzi podwodnej znalazły się w ofercie złożonej filipińskiemu rządowi. Zgodnie z oświadczeniem wydanym przez Fincantieri, łodzie podwodne U212 NFS zapewnią Filipinom przewagę strategiczną, dzięki zaawansowanemu technologicznie napędowi, wykorzystaniu stali niemagnetycznej Amanox oraz innych rozwiązań technologicznych utrudniających wykrycie (stealth).

17 kwietnia: Filipiny zacieśniają współpracę w domenie morskiej z Wietnamem. Straże przybrzeżne z Filipin i Wietnamu przeprowadziły wspólne ćwiczenia z zakresu planowania i koordynacji przed praktycznymi ćwiczeniami poszukiwawczo-ratowniczymi. Do spotkania w tej sprawie doszło przy okazji wizyty portowej statku filipińskiej straży przybrzeżnej BRP Gabriela Silang (OPV-8301) w porcie w Da Nang. Jest to kolejna inicjatywa mająca na celu wzmocnienie zdolności w obszarze interoperacyjności w reagowaniu na awaryjne sytuacje na morzu oraz utrzymanie bezpieczeństwa szlaków morskich w Azji Południowo-Wschodniej.

17 kwietnia: w Tajlandii odbyło się spotkanie premiera Malezji z liderem birmańskiej junty. Były premier Tajlandii Thaksin Shinawatra, pełniący obecnie funkcję doradcy premiera Malezji, zorganizował w Bangkoku spotkanie Anwara Ibrahima z generałem Min Aung Hlaingiem. Premier Malezji omówił z liderem wojskowego rządu kwestie związane z przedłużeniem zawieszenia broni w

Birmie, wprowadzonego drugiego kwietnia po trzęsieniu ziemi na okres 20 dni. Spotkanie spotkało się z krytyką ze strony niektórych organizacji społecznych, ponieważ jest postrzegane jako legitymizacja rządów junty. Rząd Jedności Narodowej (National Unity Government, NUG) oraz Związek Narodowy Karen zaapelowali o zachowanie ostrożności w negocjacjach z generałem, który nie przestrzega postanowień pięciopunktowego konsensusu wypracowanego przez ASEAN. Anwar Ibrahim przeprowadził również rozmowy z przedstawicielami NUG. Ostatecznie obie strony sporu zadeklarowały gotowość do przedłużenia okresu zawieszenia broni. Premier Malezji zaznaczył, że będzie kontynuował dialog zarówno z birmańską juntą jak i organizacjami opozycyjnymi, aby doprowadzić do stabilizacji sytuacji wewnętrznej w tym kraju. Anwar Ibrahim realizuje te działania w ramach tegorocznego przewodnictwa Malezji w ASEAN.

19 kwietnia: dwa statki japońskich sił samoobrony złożyły wizytę portową w bazie marynarki wojennej Ream w Kambodży. Okręty JS Bungo (MST-464) oraz JS Etazima (MSO-306) pod dowództwem kontradmirała Shinsuke Amano złożyły czterodniową wizytę w bazie Ream w Kambodży, która przeszła proces modernizacji dzięki wsparciu ze strony Chin. Wizyta miała na celu rozwianie wątpliwości podnoszonych przez Stany Zjednoczone, że obiekt wojskowy będzie wykorzystywany tylko przez chińskie siły zbrojne. Premier Hun Manet ponownie podkreślił, że port bazy Ream jest otwarty dla marynarek wojennych ze wszystkich państw.

23 kwietnia: wiceprezydent Filipin odnotowała wzrost poparcia społecznego. Według najnowszych sondaży przeprowadzonych przez Pulse Asia Research poparcie społeczne dla Sary Duterte wzrosło z 52% w lutym do 59% w marcu bieżącego roku. Jeszcze lepsze wyniki odnotowano w przypadku zaufania społecznego, ponieważ wzrosło w tym samym okresie z 53% do 61%. Warto przy tym zaznaczyć, że wzrost poparcia dla wiceprezydent jest widoczny w całym kraju, ale wciąż utrzymuje się na najwyższym poziomie w rodzinnym regionie, czyli na Mindanao, gdzie poparcie utrzymuje się na poziomie 96%. Wszystko wskazuje na to, że zarówno nadchodzący proces w sprawie impeachmentu jak i aresztowanie jej ojca (byłego prezydenta Rodrigo Duterte) nie przyczyniło się do spadku poparcia wśród Filipińczyków.

23 kwietnia: premier Tajlandii złożyła dwudniową wizytę w Kambodży. Podczas pobytu w Phnom Penh Paetongtarn Shinawatra spotkała się z premierem Hun Manetem, z którym omówiła kwestie związane z pogłębieniem współpracy dwustronnej przy okazji obchodów 75. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między państwami. Zwieńczeniem rozmów było podpisanie siedmiu protokołów ustaleń o zacieśnieniu współpracy z zakresu bezpieczeństwa, turystyki, handlu, rozwoju infrastrukturalnego, ochrony środowiska naturalnego, rozwoju umiejętności, a także warunków zatrudnienia.

Tuż po powrocie do kraju Paetongtarn Shinawatra trafiła do szpitala z wysoką gorączką, ale wkrótce została wypuszczona do domu z uwagi na poprawę stanu zdrowia.

28 kwietnia: statki rosyjskiej i wietnamskiej marynarki wojennej złożyły wizyty w kambodżańskich portach. Trzy statki rosyjskiej marynarki wojennej (m.in. dwie korwety typu Steregushchiy - Rezkii oraz Hero of the Russian Federation Aldar Tsydenzhapov) z 262 osobami na pokładzie, złożyły czterodniową wizytę w autonomicznym porcie Sihanoukville. Oprócz tego statek wietnamskiej marynarki wojennej o numerze 261 zacumował w bazie marynarki wojennej Ream z 37 osobami na pokładzie. Wietnamska jednostka wzięła udział w 35. wspólnym patrolu.

28 kwietnia: premier Japonii złożył dwudniową wizytę w Wietnamie. Podczas pobytu w Hanoi Ishiba Shigeru spotkał się z najważniejszymi osobami w państwie, w tym z premierem Pham Minh Chinhem, Sekretarzem Generalnym Komunistycznej Partii Wietnamu To Lamem, prezydentem Luong Cuongiem oraz przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego Tran Thanh Manem. Przedstawiciele obu stron podpisali cztery porozumienia o współpracy, dotyczące między innymi transformacji energetycznej oraz badań i rozwoju półprzewodników. Podczas rozmów poruszono również kwestie związane z bezpieczeństwem i sytuacją na Morzu Południowochińskim oraz Wschodniochińskim. Wypracowano porozumienie w sprawie ustanowienia ram komunikacji między ministerstwami spraw zagranicznych i obrony na szczeblu wiceministrów.

28 kwietnia: filipińskie siły zbrojne zapowiedziały powołanie nowego dowództwa. Generał Romeo Brawner Jr poinformował o planach utworzenia do końca roku Dowództwa Strategicznego (Strategic Command)/Dowództwa Obrony Strategicznej (Strategic Defense Command), odpowiedzialnego za koordynację strategicznych operacji oraz ćwiczeń z sojusznikami w celu skuteczniejszego odstraszania w obliczu rosnącej liczby zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego państwa. Nowa jednostka w ramach filipińskich sił zbrojnych ma być odpowiednikiem japońskiego Dowództwa Wspólnych Operacji (Joint Operations Command, JOC), powołanego w marcu bieżącego roku.

29 kwietnia: Filipiny są w trakcie pozyskania pięciu nowych statków dla straży przybrzeżnej. Admirał Ronnie Gil Gavan z filipińskiej straży przybrzeżnej poinformował, że proces zakupu pięciu 97-metrowych wielozadaniowych statków reagowania podobnych do BRP Teresa Magbanua (MRRV-9701) jest w trakcie realizacji. Pierwsza dostawa ma być zrealizowana do końca 2027 r. Na chwilę obecną straż przybrzeżna dysponuje dwoma tego rodzaju statkami wyprodukowanymi przez Japonię (BRP Melchora Aquino i BRP Teresa Magbanua).

29 kwietnia: premier Japonii złożył dwudniową wizytę na Filipinach.

Premier Japonii Ishiba Shigeru, podczas pierwszej oficjalnej wizyty w Manili, spotkał się z prezydentem Filipin Ferdinandem Marcosem Jr., podkreślając wspólne stanowisko obu państw wobec prób zmiany *status quo* w regionach Morza Wschodniochińskiego i Morza Południowochińskiego przy użyciu siły lub przymusu. Rozmowy odbyły się w kontekście trwających napięć handlowych pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Chinami oraz japońskich działań na rzecz wzmocnienia więzi strategicznych z kluczowymi partnerami w Azji Południowo-Wschodniej. Prezydent Marcos Jr określił relacje dwustronne mianem „złotej ery” i wyraził nadzieję na dalszy rozwój partnerstwa opartego na pokoju, dobrobycie i porządku międzynarodowym. Główna część rozmów dotyczyła współpracy obronnej, w tym rozpoczęcia negocjacji w sprawie porozumienia o bezpieczeństwie informacyjnym oraz tzw. umowy o wzajemnym wsparciu logistycznym (Acquisition and Cross-servicing Agreement), która umożliwi wsparcie ze strony japońskich sił samoobrony podczas wspólnych ćwiczeń na Filipinach w ramach podpisanej w ubiegłym roku umowy regulującej status przebywania żołnierzy (Reciprocal Access Agreement, RAA). Przedstawiciele obu państw zapowiedzieli również wspólne ćwiczenia straży przybrzeżnej z udziałem Stanów Zjednoczonych oraz omówili udział Filipin w japońskim programie oficjalnej pomocy w dziedzinie bezpieczeństwa (Official Security Assistance, OSA), zainicjowanym w 2023 r.

30 kwietnia: w Wietnamie odbyły się obchody 50. rocznicy zakończenia wojny wietnamskiej.

W ramach obchodów zjednoczenia kraju za sprawą przejęcia Sajgonu (obecnie Ho Chi Minh) przez Wietnam Północny 30 kwietnia 1975 r. zorganizowano w Ho Chi Minh paradę wojskową, której towarzyszył pokaz lotniczy z udziałem rosyjskich myśliwców oraz śmigłowców. W konflikcie trwającym 20 lat zginęło około 3 mln Wietnamczyków i prawie 60 tys. Amerykanów. Stany Zjednoczone były reprezentowane podczas parady przez Susan Burn, pełniącą funkcję konsula generalnego w Ho Chi Minh. Warto zaznaczyć, że w parady uczestniczyli również chińscy żołnierze na zaproszenie wietnamskiego ministerstwa obrony. Zgodnie z doniesieniami medialnymi ulicami Ho Chi Minh przeszło 118 chińskich żołnierzy, co miało na celu uczczenie wsparcia ze strony Chin w odzyskaniu niepodległości.

KOMENTARZ

Wizyta wietnamskiego okrętu marynarki wojennej w rozbudowanej bazie morskiej Ream w Kambodży stanowi istotny element regionalnej gry

geopolitycznej, ukierunkowanej na przeciwdziałanie narastającym obawom związanym z rosnącym wpływem Chińskiej Republiki Ludowej w Azji Południowo-Wschodniej. Od 2022 r. baza Ream, zlokalizowana w pobliżu miasta Sihanoukville nad Zatoką Tajlandzką, przeszła gruntowną modernizację, finansowaną przez Chiny, obejmującą m.in. budowę głębokowodnego nabrzeża, suchego doku, pochylni oraz kambodżańsko-chińskiego centrum szkoleniowo-logistycznego. Inwestycje te budzą kontrowersje wśród państw zachodnich i sąsiednich, obawiających się przekształcenia bazy w stały chiński posterunek wojskowy.

W tym kontekście wizyta jednostki Wietnamskiej Ludowej Marynarki Wojennej – drugiej zagranicznej wizycie po Japonii – ma wymiar nie tylko dyplomatyczny, lecz także strategiczny. Oficjalnym celem wizyty było umacnianie więzi przyjaźni i współpracy wojskowej między państwami. W rzeczywistości jednak, obecność wietnamska może być postrzegana jako gest balansujący względem dominacji Chin, sygnalizujący kambodżańską wolę zachowania otwartości bazy na różne państwa, a tym samym – pozornej neutralności.

Japonia i Wietnam, jako pierwsze kraje spoza Chin, które skorzystały z możliwości zawinięcia do bazy w Ream po jej modernizacji, reprezentują państwa o wyraźnym zainteresowaniu utrzymaniem „wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku”. W przypadku Japonii, której okręty odwiedziły bazę niespełna dwa tygodnie przed Wietnamczykami, obecność miała na celu demonstrację więzi obronnych z Kambodżą oraz wsparcie porządku międzynarodowego opartego na prawie międzynarodowym.

Jednakże, gesty dyplomatyczne nie są w stanie w pełni zniwelować obaw Zachodu - zwłaszcza Stanów Zjednoczonych - dotyczących możliwej ekskluzywnej obecności militarnej Chin w Ream. Od momentu pojawienia się w 2019 r. doniesień na temat tajnego porozumienia między rządami Kambodży i Chin, przewidującego 30-letni dostęp wojsk chińskich do bazy, kwestia ta pozostaje źródłem niepokoju. Choć rząd w Phnom Penh konsekwentnie zaprzecza takim zarzutom, powołując się na konstytucyjny zakaz ustanawiania obcych baz wojskowych na terytorium Kambodży, brak przejrzystości co do rzeczywistego zakresu chińskiego zaangażowania podważa wiarygodność tych zapewnień.

Dla Wietnamu obecność chińskich sił zbrojnych w Ream stanowi potencjalne zagrożenie strategiczne, wpisujące się w szerszy kontekst obaw przed okrążeniem przez Chiny, zarówno na lądzie, jak i na morzu. Mimo dobrych relacji z Kambodżą, Hanoi pozostaje wyczulone na wszelkie oznaki trwałej obecności militarnej Chin w obrębie własnych peryferii.

Władze kambodżańskie próbują przeciwdziałać tym obawom poprzez deklaracje o możliwości wizyt marynarek wojennych wszystkich państw w bazie Ream. Wypowiedzi zarówno premiera Hun Maneta, jak i przedstawicieli ministerstwa obrony narodowej, mają na celu stworzenie wrażenia otwartości i wielostronności współpracy wojskowej. Niemniej jednak, dopóki Kambodża nie zdecyduje się na większą transparentność w kwestii roli Chin w Ream, podejrzania na arenie międzynarodowej będą się utrzymywać, co może wpływać na regionalne układy sił i politykę bezpieczeństwa.

II. STOSUNKI BILATERALNE CHIN Z PAŃSTWAMI ASEAN

1 kwietnia: siły zbrojne Filipin są przekonane o nieuchronności zaangażowania w działania zbrojne w przypadku agresji Chin na Tajwan.

Dowódca filipińskich sił zbrojnych generał Romeo Brawner na spotkaniu z żołnierzami w Luzon wezwał do rozpoczęcia przygotowań na wypadek chińskiej inwazji na Tajwan. W ten sposób generał odniósł się do realizowanych przez ChRL ćwiczeń wokół Tajwanu. Romeo Brawner stwierdził również, że w przypadku konfliktu w Cieśninie Tajwańskiej, Filipiny będą zmuszone do włączenia się w działania zbrojne. Zwrócił także uwagę na to, że Chiny prowadzą działania zmierzające do infiltracji filipińskiego wojska oraz innych kluczowych instytucji, które są uzupełnione cyberatakami oraz dezinformacją.

3 kwietnia: potencjalny zakup przez Filipiny amerykańskich myśliwców F-16 nie stanowi zagrożenia dla Chin. Rzecznik Rady Bezpieczeństwa Narodowego Jonathan Malaya zapewnił rząd w Pekinie, że plany związane z pozyskaniem myśliwców F-16 nie są wymierzone w jakiekolwiek państwo, ale stanowią jedyne kolejny etap programu modernizacji filipińskich sił zbrojnych. Komunikat stanowi nawiązanie do informacji udostępnionej pierwszego kwietnia przez Agencję Kooperacji Wojskowej (Defense Security Cooperation Agency, DSCA), podległej Departamentowi Obrony USA (Department of Defense, DoD), zatwierdzającej możliwość sprzedaży Filipinom 20 samolotów F-16 za kwotę około 5,58 mld USD.

5 kwietnia: w Chinach aresztowano trzech Filipińczyków podejrzewanych o szpiegostwo. Filipińska Rada Bezpieczeństwa Narodowego (National Security Council, NSC) wyraziła swoje zaniepokojenie w związku z doniesieniami *China Daily* na temat aresztowania trzech obywateli Filipin, oskarżonych o działalność szpiegowską, polegającą na gromadzeniu tajnych informacji na temat chińskich sił zbrojnych. Rzecznik NSC Jonathan Malaya stwierdził w oświadczeniu, iż zatrzymani obywatele nie posiadają przeszkolenia wojskowego, a ich wizyta w Chinach została zrealizowana w ramach zaproszenia chińskiego rządu. Rząd w

Manili uznał aresztowanie za działania odwetowe w związku z serią zatrzymań obywateli ChRL na terytorium Filipin, podejrzewanych o szpiegostwo.

6 kwietnia: chińska straż przybrzeżna wykonała niebezpieczne manewry w pobliżu filipińskiego statku. Rzecznik filipińskiej straży przybrzeżnej Jay Tarriela poinformował o kolejnym incydencie na Morzu Południowochińskim w odległości około 80 mil morskich od wybrzeża Palauig w Zambales, w ramach którego chiński statek o numerze 3302 wykonywał niebezpieczne manewry, próbując doprowadzić do kolizji z filipińską jednostką BRP Cabra. Zdaniem rzecznika był to kolejny przykład pogwałcenia przez Chiny Konwencji w sprawie międzynarodowych przepisów o zapobieganiu zderzeniom na morzu z 1972 r. (International Regulations for Preventing Collisions at Sea, COLREG), której są sygnatariuszem.

6 kwietnia: Kambodża przeprowadziła inaugurację bazy marynarki wojennej Ream po pracach modernizacyjnych wykonanych przy wsparciu ze strony Chin. Premier Hun Manet wziął udział w uroczystości inauguracyjnej, podczas której podkreślił, że obiekt wojskowy będzie służył do realizacji ćwiczeń ze wszystkimi zainteresowanymi państwami, a nie tylko z Chinami. Niemniej jednak w uroczystości wziął również udział wysokiej rangi chiński urzędnik wojskowy Cao Qingfeng, który podkreślił, że nowy port świadczy o „żelaznej przyjaźni” pomiędzy państwami. Chiny wspierają przebudowę bazy od 2022 r. Warto podkreślić, że początkowo w rozbudowę tego obiektu wojskowego były zaangażowane Stany Zjednoczone. Dzień po inauguracji siły zbrojne Kambodży oraz Chin przeprowadziły swoje pierwsze wspólne ćwiczenia w bazie marynarki wojennej Ream. Zgodnie z zapowiedziami baza będzie również wykorzystana w zaplanowanych na maj bieżącego roku manewrach wojskowych Golden Dragon. Mimo zapewnień ze strony rządu w Phnom Penh, iż Chiny nie mają wyłącznego dostępu do tego obiektu wojskowego na mocy tajnego porozumienia, to Stany Zjednoczone zwracają uwagę na ryzyko związane z wykorzystaniem przez Pekin bazy w Ream do projekcji siły w Zatoce Tajlandzkiej oraz na Morzu Południowochińskim.

14 kwietnia: na Filipinach odbyła się kolejna runda negocjacji ASEAN-Chiny w sprawie Kodeksu Postępowania na Morzu Południowochińskim (Code of Conduct, CoC). Przedstawiciele Malezji oraz Chin współprzewodniczyli trzydniowym obradom technicznych grup roboczych w sprawie CoC. Malezji szczególnie zależy na posunięciu naprzód negocjacji w ramach swojego przewodnictwa w ASEAN w 2025 r. Filipiny wykorzystały spotkanie do zgłoszenia swoich obaw dotyczących incydentów na Morzu Południowochińskim, w wyniku których filipińskie statki oraz personel zmagają się z zagrożeniem dla bezpieczeństwa. W związku z tym przedstawiciele Filipin podkreślili konieczność przestrzegania przez wszystkie strony sporu prawa międzynarodowego, ze

szczególnym uwzględnieniem UNCLOS oraz wyroku Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze z 2016 r. Kolejna runda negocjacji ma się odbyć jeszcze w tym roku w Malezji.

14 kwietnia: przewodniczący Xi Jinping złożył dwudniową wizytę w Wietnamie. W ramach pierwszej podróży zagranicznej w 2025 r. Xi Jinping odwiedził Wietnam, gdzie spotkał się z najważniejszymi osobami w państwie, takimi jak Sekretarz Generalny Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) To Lam. Była to pierwsza wizyta chińskiego lidera w Wietnamie od grudnia 2023 r. Podczas pobytu przewodniczącego ChRL podpisano 45 umów dwustronnych, dotyczących współpracy z zakresu łańcuchów dostaw, sztucznej inteligencji, bezpieczeństwa morskiego oraz rozwoju linii kolejowych. Wśród podpisanych dokumentów znalazł się między innymi protokół ustaleń w sprawie zacieśnienia współpracy pomiędzy Chińską Radą Promocji Handlu a Wietnamską Izbą Handlowo-Przemysłową, która wydaje certyfikaty pochodzenia towarów. W zakresie transportu kolejowego zawarto cztery kluczowe porozumienia. Pierwszym z nich był protokół ustaleń między ministerstwem budownictwa Wietnamu a Chińską Narodową Komisją Rozwoju i Reform w sprawie utworzenia Wspólnego Komitetu ds. Współpracy Kolejowej Wietnam–Chiny, którego celem jest przyspieszenie realizacji priorytetowych projektów kolejowych. Drugim dokumentem był protokół zawarty z Chińską Agencją Współpracy Rozwojowej, obejmujący plany badań terenowych oraz wsparcie techniczne dla studium wykonalności linii kolejowej Lao Cai – Hanoi – Hai Phong. Dodatkowo wymieniono oficjalne listy intencyjne dotyczące chińskiej pomocy technicznej w planowaniu linii kolejowych, w tym odcinków Dong Dang – Hanoi oraz Mong Cai – Ha Long – Hai Phong. Chiny zadeklarowały także wsparcie w przygotowaniu studium wykonalności dla linii kolejowej Lao Cai – Hanoi – Hai Phong. Natomiast w zakresie transportu drogowego podpisano trzy porozumienia. Pierwsze z nich to międzyrządowe porozumienie o wspólnej budowie infrastruktury transportowej na przejściu granicznym Thanh Thuy (Wietnam) – Tian Bao (Chiny). Drugie dotyczy uproszczenia procedur związanych z transgranicznym przemieszczaniem się osób, pojazdów, sprzętu budowlanego i materiałów. Trzecie porozumienie zawarte między ministerstwem budownictwa Wietnamu a ministerstwem transportu Chin poświęcone zostało współpracy technicznej w obszarze infrastruktury drogowej. Warto również podkreślić, że Wietnam wyraził zgodę na działanie w kraju samolotów autoryzowanych przez chińskiego regulatora lotnictwa. Dzięki temu wietnamskie linie lotnicze będą mogły korzystać z chińskich samolotów pasażerskich COMAC, które działają głównie w Chinach z uwagi na brak zainteresowania ze strony innych państw. Linia lotnicza Vietjet podpisała z COMAC protokół ustaleń, którego treść nie została podana do wiadomości publicznej, ale najprawdopodobniej dotyczy dzierżawy samolotów COMAC C909, obsługiwanych przez załogę Chengdu Airlines, na dwóch trasach

krajowych. W kontekście wizyty na uwagę zasługuje opublikowanie artykułu Xi Jinpinga w gazecie KPW – Nhan Dan, w którym przewodniczący podkreślił konieczność wzmocnienia współpracy pomiędzy państwami z zakresu produkcji, łańcuchów dostaw, sztucznej inteligencji oraz źródeł energii odnawialnej. Chiński lider skrytykował także działania protekcyjnistyczne, takie jak wojna handlowa i celna, które jego zdaniem nie przynoszą korzyści żadnej ze stron. Należy to odczytywać jako krytykę polityki prezydenta USA Donalda Trumpa, który zaproponował poniesienie taryf celnych dla wielu państw, w tym dla Wietnamu w wysokości 46%. Swój artykuł opublikował również To Lam w chińskim Dzienniku Ludowym, w którym wezwał do wzmocnienia współpracy z zakresu bezpieczeństwa, infrastruktury oraz rozbudowy połączeń kolejowych.

15 kwietnia: przewodniczący Xi Jinping złożył trzydniową wizytę w Malezji.

Podczas drugiej wizyty w Malezji od czasu przejścia władzy w Chinach w 2013 r. Xi Jinping spotkał się z najważniejszymi osobami w państwie, w tym z premierem Anwarem Ibrahimem oraz Sułtanem Ibrahimem Iskandarem. Przy okazji wizyty w 2013 r. doszło do podniesienia rangi stosunków dwustronnych między państwami do kompleksowego partnerstwa strategicznego (comprehensive strategic partnership). Pod względem narracyjnym wizyta Xi Jinpinga nie odbiegała od tej w Wietnamie. Jej głównym celem miało być wzmocnienie przyjaznych relacji pomiędzy państwami, pogłębienie zaufania politycznego oraz zacieśnienie współpracy na rzecz modernizacji. Przewodniczący ChRL podkreślił wiarygodność i przewidywalność Chin jako partnera handlowego w przeciwieństwie do coraz bardziej nieprzewidywalnych Stanów Zjednoczonych, realizujących unilateralną i protekcyjnistyczną politykę zagraniczną. Przy okazji pobytu Xi Jinpinga w Malezji w lokalnych mediach opublikowano jego artykuł, zatytułowany „Niech statek przyjaźni chińsko-malezyjskiej popłynie ku jeszcze jaśniejszej przyszłości (May the Ship of China-Malaysia Friendship Sail Toward an Even Brighter Future)”, w którym szczególną uwagę zwrócono na historyczne i kulturowe więzi między państwami (m.in. odwołania do admirała Zheng He), strategiczną współpracę w ramach konsensusu osiągniętego w 2023 r. dotyczącego budowy chińsko-malezyjskiej wspólnoty ze wspólną przyszłością, rozwijającą się współpracę gospodarczą (od 16 lat Chiny są największym partnerem handlowym Malezji), działania na rzecz rozwoju i modernizacji oraz współpracę w ramach formatów wielostronnych (ASEAN, APEC, ONZ, BRICS). Z kolei premier Anwar Ibrahim udzielił wywiadu dla chińskiej telewizji państwowej CGTN (China Global Television Network), w którym bardzo pozytywnie ocenił współpracę z Chinami i rozwój stosunków w dobie amerykańskiej polityki celnej. Zwieńczeniem pobytu w Malezji było podpisanie 31 protokołów o zacieśnieniu współpracy z zakresu technologii cyfrowych źródeł energii odnawialnej, infrastruktury kolejowej, usług satelitarnych, mediów.

17 kwietnia: przewodniczący Xi Jinping złożył dwudniową wizytę w Kambodży. W trakcie pierwszej wizyty chińskiego lidera w Kambodży od 2016 r. podpisano 37 dokumentów poświęconych zacieśnieniu współpracy z zakresu inwestycji, handlu, edukacji, finansów, informacji i komunikacji, rolnictwa, opieki zdrowotnej, zasobów wodnych, turystyki, a także likwidacji pól minowych. W przypadku ostatniej kategorii można jednoznacznie stwierdzić, że Chiny wypełniają próżnię pozostawioną przez Stany Zjednoczone w postaci redukcji finansowania dla programów realizowanych przez Agencję Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID). Pięć innych protokołów ustaleń dotyczy wsparcia finansowego ambitnego projektu infrastrukturalnego Kambodży, jakim jest kanał Funan Techo. Podczas pobytu w Phnom Penh Xi Jinping spotkał się z królem Norodomem Sihamonim, premierem Hun Manetem oraz przewodniczącym Senatu Hun Senem, który jest ojcem obecnego premiera. Przedstawiciele obu stron wyraźnie podkreślili bardzo silne relacje dwustronne, zarówno w obszarze gospodarczym jak i politycznym. Chiny są głównym źródłem inwestycji zagranicznych w Kambodży oraz największym partnerem handlowym. Z drugiej jednak strony ponad 1/3 ponad jedna trzecia z 11 mld USD zagranicznego długu Kambodży przypada na Chiny.

18 kwietnia: Chiny i Wietnam zacieśniają współpracę obronną. W ramach 9. edycji chińsko-wietnamskiej wymiany przyjaźni poświęconej obronie granicznej (China-Vietnam Border Defence Friendship Exchange) doszło do spotkania ministrów obrony obu państw na północy Wietnamu w prowincji Lạng Sơn. Rozmowy Dong Juna z Phan Van Giangiem zostały zwieńczone podpisaniem umowy ramowej na rzecz wzmocnienia współpracy sił zbrojnych na obszarach granicznych. W tym celu obie strony zobowiązały się do dalszego wzmacniania strategicznej komunikacji oraz pogłębiania wymiany personalnej na wszystkich szczeblach. Oprócz tego chińskie siły zbrojne zostały zaproszone do udziału 30 kwietnia w paradzie wojskowej w Ho Chi Minh z okazji 50. rocznicy zjednoczenia Wietnamu. Ministrowie omówili również kwestie o charakterze regionalnym i globalnym. W tym kontekście Phan Van Giang zobowiązał się do pokojowego rozwiązywania sporów na Morzu Południowochińskim, zgodnie z prawem międzynarodowym. Minister obrony Wietnamu zaznaczył, że liczy na szybkie zakończenie negocjacji w sprawie ASEAN-Chiny w sprawie Kodeksu Postępowania na Morzu Południowochińskim. Warto podkreślić, że w tym samym czasie marynarki wojenne obu państw zakończyły 38. odsłonę wspólnego patrolu w Zatoce Tonkińskiej, podczas którego zgromadzono dane na temat środowiska naturalnego, a także przeprowadzono ćwiczenia ratunkowe i inne aktywności mające na celu usprawnienie koordynacji operacyjnej.

21 kwietnia: prezydent Filipin złagodził długoletnie ograniczenia związane z podróżowaniem urzędników na Tajwan.

Ferdinand Marcos Jr podpisał okólnik informacyjny (Memorandum Circular, MC) 82, czyli dokument znoszący ograniczenia wprowadzone rozporządzeniem wykonawczym (Executive Order, EO) 313 w 1989 r. przez ówczesną prezydent Corazon Aquino. Przepisy obowiązujące przez 36 lat zakazywały wszystkim filipińskim urzędnikom rządowym realizowania oficjalnych wizyt na Tajwanie, przyjmowania tajwańskich urzędników lub prowadzenia jakiejkolwiek oficjalnej działalności związanej z Tajwanem bez zezwolenia ministerstwa spraw zagranicznych (Department of Foreign Affairs, DFA). Zgodnie z nowymi regulacjami ograniczenia obowiązują tylko w przypadkach osób sprawujących stanowisko prezydenta, wiceprezydenta, a także ministrów spraw zagranicznych i obrony. Oprócz tego urzędnicy są zobowiązani do koordynacji swoich działań dotyczących Tajwanu w porozumieniu z nieoficjalną ambasadą Filipin na Tajwanie (Manila Economic and Cultural Office, MECO). Przedstawiciele filipińskich urzędów mogą przyjmować delegacje z Tajwanu w sprawach związanych ze współpracą gospodarczą, jeżeli powiadomią o wizycie MECO z pięciodniowym wyprzedzeniem. Wciąż jednak nie mogą być podpisywane oficjalne umowy, protokoły ustaleń oraz innego rodzaju zobowiązania z Tajwanem bez wcześniejszej zgody ze strony ministerstwa spraw zagranicznych Filipin.

25 kwietnia: Filipiny oskarżyły Chiny o ingerowanie w wybory uzupełniające w kraju za pośrednictwem kampanii dezinformacyjnej.

Podczas przesłuchania w Senacie w sprawie domniemyanych działań szpiegowskich Chin na Filipinach, senator Francis Tolentino (przewodniczący Specjalnej Komisji Senatu ds. Stref Morskich i Admiralicji Filipin) przedstawił dokumenty, które jego zdaniem są dowodem na zatrudnianie przez chińską ambasadę w Manili trolli internetowych za pośrednictwem lokalnej agencji public relations (InfinitUs Marketing Solutions). Według senatora tego rodzaju działania są prowadzone od 2023 r. i mają na celu wpłynięcie na opinię publiczną za pomocą prochińskiej narracji w sprawie sporu na Morzu Południowochińskim oraz na kandydatów biorących udział w wyborach. Za pomocą fałszywych kont w mediach społecznościowych (300 na platformie Facebook oraz 30 na portalu X) rozprzestrzeniano krytykę pod adresem prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr., sędziów Sądu Najwyższego oraz polityków krytycznych wobec Pekinu. W ten sposób propagowane informacje trafiły do 50 tys. użytkowników. Przedstawiciele chińskiej placówki dyplomatycznej oraz firmy InfinitUs nie byli obecni na przesłuchaniu, ale nie jest wykluczone, iż zostaną wezwani na kolejne posiedzenie. Rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Guo Jiakun zaprzeczył oskarżeniom stawianym przez filipińskiego senatora, podkreślając, że Pekin przestrzega zasady nieingerencji w wewnętrzne sprawy innych państw.

26 kwietnia: Chiny przejęły tymczasową kontrolę nad sporną rafą na Morzu Południowochińskim. Chińskie media poinformowały o przejęciu jurysdykcji nad niezamieszkałą rafą Sandy Cay na spornym obszarze Morza Południowochińskiego w obrębie archipelagu Spratly. Warto zaznaczyć, że Sandy Cay ma powierzchnię około 200 m² i znajduje się nieco ponad 3 km od Wyspy Thitu, będącej pod kontrolą Filipin. Chińska telewizja CCTV pokazała ujęcia personelu chińskiej straży przybrzeżnej na Sandy Cay, trzymających rozpostartą flagę ChRL. Strona filipińska poinformowała, że nie ma na ten moment żadnych informacji, aby strona chińska wprowadziła stałą okupację spornego obszaru lub rozpoczęła jakiekolwiek prace budowlane. Do sprawy odniósł się jednocześnie rzecznik Rady Bezpieczeństwa Narodowego USA James Hewitt, który określił działania Chin jako zagrażające stabilności regionalnej, które naruszają prawo międzynarodowe.

28 kwietnia: Filipiny uznały incydent wokół rafy Sandy Cay za chińską ingerencję w wybory krajowe. Zastępca dyrektora generalnego Rady Bezpieczeństwa Narodowego Filipin Jonathan Malaya stwierdził, iż ogłoszenie przez Chiny jurysdykcji nad Sandy Cay jest kolejnym elementem oddziaływania na proces wyborczy w kraju przed zbliżającymi się wyborami uzupełniającymi.

28 kwietnia: Filipiny przeprowadziły inspekcję rafy Sandy Cay na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Funkcjonariusze filipińskiej straży przybrzeżnej zbadali powierzchnię Sandy Cay, na której nie znaleziono żadnych dowodów na przejęcie przez Chiny kontroli nad tym obiektem geograficznym. Kontrola została zwieńczona zdjęciem przedstawiającym personel straży przybrzeżnej trzymający filipińską flagę. Obie strony wzajemnie obarczają się odpowiedzialnością za eskalację napięć oraz naruszanie suwerenności państwa, wbrew prawu międzynarodowemu.

29 kwietnia: Chiny wezwały filipińskiego ambasadora w sprawie polityki rządu w Manili wobec Tajwanu. Dyrektor generalny departamentu spraw azjatyckich w ministerstwie spraw zagranicznych ChRL Liu Jinsong wezwał ambasadora Filipin w Chinach Jaime FlorCruza, aby wyrazić poważne obawy rządu w Pekinie związane z polityką Manili wobec Tajwanu. Chiński dyplomata podkreślił, że większość społeczności międzynarodowej przestrzega politykę jednych Chin, do czego Filipiny również się zobowiązały. Najprawdopodobniej wezwanie filipińskiego ambasadora jest reakcją na decyzję prezydenta Ferdinanda Marcosa Jr. w sprawie złagodzenia ograniczeń związanych z podróżowaniem urzędników na Tajwan. Dodatkowo rzeczniczka chińskiej ambasady na Filipinach skrytykowała oświadczenie kontradmirała Roya Vincenta Trinidada z filipińskiej marynarki wojennej na temat „międzynarodowej współpracy” pomiędzy Filipinami i Tajwanem w sferze bezpieczeństwa. Chińska placówka dyplomatyczna wezwała rząd w Manili do przestrzegania polityki

jednych Chin i zaprzestania wysyłania sprzecznych sygnałów sugerujących niepodległość Tajwanu.

KOMENTARZ

W dniach 14–18 kwietnia przewodniczący Xi Jinping odbył swoją pierwszą w 2025 r. podróż zagraniczną, obejmującą Wietnam, Malezję oraz Kambodżę. Przewodniczący ChRL oparł swoją wizytę w regionie Azji Południowo-Wschodniej na krytyce polityki handlowej Stanów Zjednoczonych oraz wizji Pekinu jako przewidywalnego i wiarygodnego partnera, dążącego do pogłębiania partnerstwa oraz zwiększenia dostępu do swojego rynku w ramach promowanej przez siebie koncepcji „azjatyckiej rodziny” (Asian family). Biorąc pod uwagę fakt, że Azja Południowo-Wschodnia jest jednym z najważniejszych regionów pod względem współpracy handlowej, a także odgrywa kluczową rolę pod względem łańcuchów dostaw, nie powinien dziwić fakt, że Xi Jinping wybrał właśnie te trzy państwa do sprawdzenia skuteczności swojej nowej koncepcji, która oferuje wizję wspólnego rozwoju wobec transakcyjnej polityki prezydenta Trumpa.

Wizyta Xi Jinpinga w Wietnamie charakteryzowała się dużą intensywnością i zakresem rozmów politycznych. Przewodniczący ChRL odbył oddzielne spotkania z Sekretarzem Generalnym Komunistycznej Partii Wietnamu (KPW) To Lamem i prezydentem Luongiem Cuongiem oraz przeprowadził formalne negocjacje z premierem Pham Minh Chinhem i przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego Tran Thanh Manem. Towarzyszące rozmowom delegacje obu państw podkreślały zaawansowany poziom koordynacji instytucjonalnej pomiędzy państwami. Istotnym elementem wizyty było także zacieśnienie relacji partyjnych – przedstawiciele Komunistycznej Partii Chin (KPCh) odbyli rozmowy z kierownictwem KPW oraz Frontu Ojczyźnianego Wietnamu, co świadczy o kompleksowym charakterze chińskiej strategii dyplomatycznej, obejmującej zarówno sferę państwową, jak i partyjną.

W wymiarze symboliki ideologicznej szczególną uwagę zwraca ponowne wprowadzenie do chińskiej narracji sloganu „towarzysze i bracia”, który w latach 50. XX wieku służył do określania charakteru relacji chińsko-wietnamskich. Choć retoryka ta została częściowo przywrócona już w 2023 r., podczas wizyty przewodniczącego Xi Jinpinga w Hanoi – trzy miesiące po formalnym podniesieniu stosunków wietnamsko-amerykańskich do poziomu

kompleksowego partnerstwa strategicznego – to podczas tegorocznych wydarzeń jej zastosowanie stało się wyraźnie częstsze i bardziej intensywne. Zintensyfikowanie odwołań do tej formuły można interpretować jako próbę odbudowy ideologicznego komponentu współpracy między Chinami a Wietnamem. Równocześnie zauważalne było odejście od bardziej powściągliwego określenia, funkcjonującego w poprzednich dekadach, które akcentowało dystans polityczny – „towarzysze, ale nie sojusznicy”.

W trakcie wizyty podpisano łącznie 45 dwustronnych porozumień, obejmujących obszary takie jak współpraca w zakresie łańcuchów dostaw, sztucznej inteligencji, bezpieczeństwa morskiego oraz rozwój infrastruktury kolejowej.

Drugim etapem wizyty Xi Jinpinga w Azji Południowo-Wschodniej była Malezja, gdzie przewodniczący ChRL spotkał się z najwyższymi przedstawicielami władz państwowych, w tym z premierem Anwarem Ibrahimem oraz Sułtanem Ibrahimem Iskandarem. Pod względem narracji wizyta ta była zbliżona do wcześniejszego pobytu w Wietnamie. Jej głównym celem było umocnienie przyjaznych stosunków dwustronnych, pogłębienie wzajemnego zaufania politycznego oraz intensyfikacja współpracy na rzecz modernizacji. Xi Jinping podkreślił stabilność oraz wiarygodność Chin jako partnera handlowego, przeciwstawiając je rosnącej nieprzewidywalności Stanów Zjednoczonych, które – według jego oceny – prowadzą unilateralną i protekcyjną politykę zagraniczną.

Finałem wizyty było podpisanie 31 porozumień dotyczących pogłębiania współpracy w takich obszarach jak technologie cyfrowe, odnawialne źródła energii, infrastruktura kolejowa, usługi satelitarne czy media.

Ostatnim etapem podróży Xi Jinpinga po Azji Południowo-Wschodniej była wizyta w Kambodży, będąca zarazem jego pierwszym pobytem w tym kraju od 2016 r. W trakcie wizyty przewodniczący ChRL odbył rozmowy z królem Norodomem Sihamonim, premierem Hun Manetem oraz przewodniczącym Senatu Hun Senem, ojcem obecnego szefa rządu. Podczas spotkań obie strony wyraźnie podkreśliły wyjątkowo bliskie relacje dwustronne w ramach tzw. „żelaznej przyjaźni”, obejmujące zarówno sferę gospodarczą, jak i polityczną.

Kluczowym rezultatem wizyty Xi Jinpinga w Phnom Penh było podpisanie 37 porozumień dotyczących pogłębienia współpracy w takich dziedzinach, jak inwestycje, handel, edukacja, finanse, technologie informacyjno-komunikacyjne, rolnictwo, opieka zdrowotna, gospodarka wodna, turystyka oraz usuwanie pól minowych. W odniesieniu do tego ostatniego obszaru warto zauważyć, że Chiny w znacznym stopniu wypełniają lukę powstałą po ograniczeniu wsparcia finansowego udzielanego przez Agencję Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID). Dodatkowo, podpisano pięć memorandum

dotyczących wsparcia realizacji projektu infrastrukturalnego strategicznego dla Kambodży – budowy kanału Funan Techo o długości 174 km.

III. RYWALIZACJA CHINY-USA W ASEAN

1 kwietnia: Stany Zjednoczone zatwierdziły możliwość sprzedaży Filipinom samolotów bojowych F-16. Departament Stanu USA zatwierdził potencjalną sprzedaż 20 myśliwców F-16 Filipinom za szacowaną kwotę 5,58 mld USD. W pakiecie uwzględniono szesnaście samolotów 16 F-16C Block 70/72 oraz cztery F-16B Block 70/72. Ogłoszenie, wydane w formie powiadomienia kongresowego przez Agencję Kooperacji Wojskowej (Defense Security Cooperation Agency, DSCA), podległej Departamentowi Obrony USA (Department of Defense, DoD), nie ma charakteru wiążącego, ponieważ ostateczny przedmiot oraz cena zamówienia może ulec zmianie w toku negocjacji. Według filipińskiego ambasadora w Stanach Zjednoczonych Jose Manuela Romualdeza w przypadku szybkiego podpisania umowy na zakup samolotów, maszyny zostałyby dostarczone na Filipiny w 2026 lub 2027 r.

3 kwietnia: sześć z dziesięciu państw członkowskich ASEAN zostało objętych nowymi taryfami celnymi przez administrację Donalda Trumpa. Amerykański rząd ogłosił zwiększenie taryf celnych wobec państw Azji Południowo-Wschodniej, wahających się do 10% do 49%. Dla porównania na Unię Europejską nałożono taryfy sięgające 20%. Cła nałożono na następujące państwa: Kambodża – 49%, Laos – 48%, Wietnam – 46%, Birma – 45%, Tajlandia – 37%, Indonezja – 32%, Malezja – 24%, Brunei – 24%, Filipiny – 18%, Singapur – 10%.

3 kwietnia: Tajlandia wprowadza środki mające na celu zminimalizowanie negatywnych skutków amerykańskich taryf celnych. Premier Paetongtarn Shinawatra zapowiedziała opracowanie przez ministerstwa finansów oraz handlu strategii radzenia sobie z amerykańskimi cłami, która wesprze krajowych producentów oraz eksporterów. Ponadto premier planuje rozmowy z amerykańską administracją na temat obniżenia nowych taryf celnych, a także zmniejszenia deficytu USA w handlu z Tajlandią, który wyniósł ponad 45 mld USD w 2024 r. Szefowa rządu zachęciła jednocześnie przedsiębiorców do poszukiwania nowych rynków, aby zmniejszyć zależność od Stanów Zjednoczonych, które są obecnie największym rynkiem eksportowym Tajlandii. Decyzja prezydenta Donalda Trumpa przyczyniła się do spadku notowań tajskich przedsiębiorstw, takich jak producenci elektroniki Delta Electronics (Thailand) Pcl i Cal-Comp Electronics (Thailand) Pcl, a także osłabienia waluty Tajlandii.

4 kwietnia: Wietnam zwrócił się do Stanów Zjednoczonych o wstrzymanie nowych stawek celnych oraz rozpoczęcie negocjacji. Ministerstwo handlu Wietnamu złożyło notę dyplomatyczną z wnioskiem o pilną rozmowę telefoniczną pomiędzy ministrem przemysłu i handlu Nguyen Hong Dienem a przedstawicielem ds. handlu USA Jamiesonem Greerem (US Trade Representative). Według strony wietnamskiej wciąż istnieje pole do dyskusji i negocjacji w sprawie 46% ceł. Rząd w Hanoi podkreśla, że towary wietnamskie eksportowane do USA konkurują z produktami z innych krajów, dlatego nie stanowią zagrożenia dla amerykańskich przedsiębiorstw. Premier Pham Minh Chinh stwierdził, iż nowe taryfy nie są zgodne z dobrymi relacjami dwustronnymi między państwami i nakazał powołanie zespołu zadaniowego w celu przygotowania szybkiej odpowiedzi na decyzje Waszyngtonu.

4 kwietnia: amerykańskiemu wykładowcy postawiono zarzuty znieważenia monarchii w Tajlandii. Wykładowca na Uniwersytecie Naresuan w północnej Tajlandii dr Paul Chambers usłyszał zarzuty znieważenia monarchii podczas dyskusji przeprowadzonej w formie wideokonferencji, za co grozi kara pozbawienia wolności do 15 lat. Dr Chambers poinformował, iż zarzuty dotyczą webinarium zorganizowanego w 2024 r., podczas którego omawiał relacje pomiędzy tajskim wojskiem a monarchią w sekcji pytań i odpowiedzi. Wykładowca został wezwany przez policję na komisariat w celu oficjalnego potwierdzenia stawianych zarzutów.

6 kwietnia: Indonezja nie planuje działań odwetowych w odpowiedzi na 32% taryfy celne nałożone przez amerykańską administrację. Główny minister gospodarki Airlangga Hartarto poinformował, że rząd w Dżakarcie zamiast działań odwetowych zamierza oprzeć się na dyplomacji i negocjacjach w celu znalezienia korzystnych dla obu stron rozwiązań, po tym jak prezydent Donald Trump wprowadził nowe taryfy celne na towary eksportowane przez Indonezję do USA. Jednocześnie rząd zamierza udzielić wsparcia przedsiębiorstwom, które najbardziej odczują wpływ decyzji Waszyngtonu, przede wszystkim w sektorze odzieżowym i obuwniczym. W pierwszej kolejności rząd zbierze opinie od przedsiębiorców, aby następnie przygotować odpowiednią strategię, która zapobiegnie pogłębieniu kryzysu ekonomicznego. Oprócz tego zostaną opracowane działania na rzecz zwiększenia handlu z państwami europejskimi jako alternatywy dla USA i Chin.

6 kwietnia: Malezja przewodniczy działaniom mającym na celu skoordynowanie regionalnej odpowiedzi państw Azji Południowo-Wschodniej na nowe taryfy celne ogłoszone przez Donalda Trumpa. W ramach tegorocznego przewodnictwa w ASEAN, Malezja wzięła na siebie odpowiedzialność przygotowania koherentnej strategii wobec amerykańskiej polityki celnej. W związku z tym premier Anwar Ibrahim przeprowadził rozmowy

z premierem Wietnamu Pham Minh Chinhem oraz prezydentem Indonezji Prabowo Subianto. Jednocześnie Malezja, podobnie jak inne państwa regionu, nie zamierza dopowiedzieć jakimikolwiek działaniami odwetowymi wymierzonymi w Stany Zjednoczone. Malezyjski rząd utworzył specjalne centrum dowodzenia do spraw geoeconomicznych, którego zdaniem będą negocjacje z USA w sprawie znalezienia rozwiązań korzystnych dla obu stron. Premier Ibrahim nie przewiduje recesji z powodu nowych tariff celnych, ale nie wyklucza przeglądu prognozowanego wzrostu gospodarczego kraju w 2025 r.

8 kwietnia: Wietnam zapowiedział zwiększenie zakupu amerykańskich towarów, w tym sprzętu wojskowego. Premier Pham Minh Chinh wydał specjalne oświadczenie, w którym poprosił amerykański rząd o 45-dniowe opóźnienie uruchomienia nowych tariff celnych. Oprócz tego Hanoi zobowiązało się do zwiększenia importu z USA, który ma również obejmować sprzęt wojskowy. Sprawa ceł została wstępnie omówiono w trakcie rozmowy telefonicznej Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Wietnamu To Lama z Donaldem Trumpem, do której doszło 4 kwietnia. Z kolei premier Chinh zapowiedział 7 kwietnia dokonanie przeglądu polityki pieniężnej, barier pozataryfowych oraz wprowadzenie bardziej restrykcyjnych kontroli pochodzenia towarów, aby ograniczyć eksport chińskich towarów przez Wietnam z pominięciem amerykańskich tariff.

9 kwietnia: Stany Zjednoczone wyraziły zaniepokojenie w związku z aresztowaniem amerykańskiego naukowca w Tajlandii. Departament Stanu USA wydał oświadczenie, w którym wyrażono zaniepokojenie w związku z aresztowaniem dr. Paula Chambersa za zniesławienie monarchii na mocy art. 112 Kodeksu Karnego. Wykładowcy Uniwersytetu Naresuan grozi kara pozbawienia wolności od 3 do 15 lat. Chambersowi postawiono również zarzuty związane z popełnieniem przestępstwa komputerowego. Departament Stanu zapowiedział uważne monitorowanie postępowania w sprawie obywatela Stanów Zjednoczonych, a także powtórzył swoje zaniepokojenie związane ze stosowaniem art. 112 do ograniczania wolności słowa w Tajlandii.

10 kwietnia: Stany Zjednoczone i Wietnam zgodziły się na rozpoczęcie rozmów w sprawie umowy handlowej. Wkrótce po tym jak Stany Zjednoczone wstrzymały wdrażanie tariff celnych ogłoszonych na początku miesiąca, poinformowano o rozpoczęciu negocjacji w sprawie umowy handlowej, mającej na celu usunięcie jak największej liczby barier pozataryfowych. Tego samego dnia dwie wietnamskie linie lotnicze poinformowały o zawarciu umów z amerykańskimi firmami finansowymi. Firma Vietjet podpisała umowę o wartości 300 mln USD z AV AirFinance, partnerem funduszu inwestycyjnego KKR (Kohlberg Kravis Roberts & Co.). Pozyskane w ten sposób środki finansowe pozwolą na zakup nowych samolotów pasażerskich. Jednocześnie firma Vietjet

poinformowała, że w 2025 r. otrzyma pierwsze samoloty Boeing 737 Max, na mocy umowy dotyczącej zakupu 200 takich maszyn. Zakup nowych samolotów będzie miał duży wkład w zmniejszenie amerykańskiego deficytu handlowego z Wietnamem. Z kolei linia lotnicza Vietnam Airlines podpisała umowę z Citybankiem o wartości ponad 560 mln USD, mającej na celu wzmocnienie zdolności operacyjnych linii lotniczej i rozszerzenie jej międzynarodowej sieci tras w nadchodzących latach.

11 kwietnia: wprowadzenie nowych ceł na Filipiny może ograniczyć możliwości zakupu sprzętu wojskowego z USA. Filipiński ambasador w Stanach Zjednoczonych Jose Manuel Romualdez stwierdził, że wprowadzenie 17% opłat na eksport Filipin do USA może negatywnie wpłynąć na zdolności zakupu myśliwców F-16. Prezydent Donald Trump zawiesił wprowadzenie ceł na 90 dni, Filipiny i inne państwa Azji Południowo-Wschodniej nadal będą musiały płacić 10% cła przez kolejne trzy miesiące. Ambasador podkreślił gotowość rządu w Manili do negocjacji warunków handlu ze Stanami Zjednoczonymi. Zwrócił również uwagę na wyjątkowo niski deficyt USA w handlu z Filipinami w porównaniu z innymi państwami regionu, który w 2024 r. wyniósł około 4,8 mld USD.

15 kwietnia: w nadchodzących manewrach Balikatan weźmie udział ponad 14 tys. żołnierzy. 21 kwietnia rozpoczną się największe ćwiczenia wojskowe organizowane przez siły zbrojne Filipin i Stanów Zjednoczonych. Weźmie w nich udział 9 tys. żołnierzy amerykańskich, 5 tys. filipińskich oraz 200 australijskich. Oprócz tego w roli obserwatorów będzie uczestniczyć personel z 17 państw: Brunei, Kanada, Kolumbia, Czechy, Francja, Niemcy, Indie, Indonezja, Japonia, Malezja, Nowa Zelandia, Polska, Singapur, Korea Południowa, Tajlandia, Wielka Brytania i Wietnam. Na Filipiny dotarł już zaawansowany system uzbrojenia przeciwokrętowego NMESIS (Navy-Marine Expeditionary Ship Interdiction). Podobnie jak w ubiegłorocznej edycji w trakcie manewrów zostaną zrealizowane scenariusze polegające na zatopieniu statku na otwartym morzu, a także przejęcie kontroli nad wyspą.

16 kwietnia: Sekretarz Stanu USA spotkał się z ministrem spraw zagranicznych Indonezji. Marco Rubio omówił ze swoim indonezyjskim odpowiednikiem kwestie związane ze wzmocnieniem współpracy z zakresu bezpieczeństwa, włącznie z zachowaniem wolności żeglugi i przelotu na obszarze Morza Południowochińskiego. Sekretarz Stanu USA podkreślił znaczenie zwiększenia presji na Iranie w celu ograniczenia finansowania działań terrorystycznych, produkcji pocisków balistycznych oraz innych destabilizujących działań. Przedstawiciele obu państw poruszyli także sprawę amerykańskich taryf celnych. Minister Sugiono wyraził gotowość Indonezji do

wprowadzenia odpowiednich reform gospodarczych, które pozwolą na bardziej zrównoważoną wymianę handlową.

18 kwietnia: Indonezja zobowiązała się do zwiększenia importu ze Stanów Zjednoczonych. Podczas pobytu w Waszyngtonie główny minister gospodarki Airlangga Hartarto przeprowadził rozmowy z amerykańską administracją na temat renegocjacji zapowiadanych taryf celnych w wysokości 32%. W związku z tym indonezyjski rząd zgodził się na zwiększenie importu z USA o 19 mld USD, aby zmniejszyć amerykański deficyt w handlu dwustronnym.

20 kwietnia: według nieoficjalnych informacji Wietnam osiągnął porozumienie ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie zakupu myśliwców F-16. Po doniesieniach z ubiegłego roku o toczących się rozmowach w sprawie zakupu przez Wietnam amerykańskich samolotów transportowych C-130 Hercules, pojawiły się nowe informacje na temat możliwości dodatkowego zakupu co najmniej 24 myśliwców F-16. Rozmowy w sprawie pozyskania samolotów bojowych toczą się z przerwami od 2016 r., kiedy Waszyngton zniósł embargo na sprzedaż sprzętu wojskowego do Wietnamu. Wszystko jednak wskazuje na to, że Kongres USA będzie miał zdecydowanie więcej wątpliwości w sprawie zatwierdzenia sprzedaży do Wietnamu samolotów F-16, niż w przypadku C-130 Hercules.

21 kwietnia: Stany Zjednoczone zamierzają wynająć na Filipinach duży magazyn na potrzeby sił zbrojnych. Departament marynarki wojennej USA planuje do 2026 r. wynająć klimatyzowany magazyn o powierzchni od 19 979 do 33 022 m² w pobliżu Zatoki Subic lub Clark na Filipinach. Obiekt ma służyć do przechowywania oraz konserwacji pojazdów i sprzętu wojskowego w ramach dziesięcioletniej umowy najmu, stanowiącej największe przedsięwzięcie logistyczne tego typu od czasu likwidacji amerykańskich baz wojskowych na Filipinach w 1992 r. Inicjatywa wpisuje się w szerszy kontekst zacieśniania dwustronnej współpracy obronnej, szczególnie wobec rosnących napięć w regionie Morza Południowochińskiego i Cieśniny Tajwańskiej.

21 kwietnia: Filipiny i Stany Zjednoczone rozpoczęły manewry wojskowe Balikatan 2025. W tegorocznej odsłonie trzytygodniowych ćwiczeń wzięło udział ponad 14 tys. żołnierzy (oprócz żołnierzy amerykańskich i filipińskich aktywny udział wzięli przedstawiciele australijskich oraz japońskich sił zbrojnych), a także obserwatorzy z łącznie 19 państw, w tym aż sześciu państw członkowskich Unii Europejskiej (Francja, Niemcy, Holandia, Czechy, Litwa, Polska). W ramach manewrów przeprowadzono ćwiczenia z zakresu obrony przed zagrożeniami rakietowymi, zapobiegania inwazji na obiekty morskie, a także zatopienia filipińskiego okrętu marynarki wojennej wycofanego ze służby.

22 kwietnia: w Kambodży odbył się 37. Dialog ASEAN-USA. W ramach kompleksowego partnerstwa strategicznego przeprowadzono kolejną edycję Dialogu ASEAN-USA w Siem Reap. Wśród priorytetów amerykańskiej polityki gospodarczej wymieniono dążenie do bardziej sprawiedliwych i wzajemnych relacji handlowych, wspieranie inkluzywnej gospodarki cyfrowej oraz rozwój współpracy w zakresie cyberbezpieczeństwa i zaawansowanych technologii. Dodatkowo zwrócono uwagę na konieczność ścisłej współpracy na rzecz przeciwdziałania przestępczości transnarodowej. Strona amerykańska wyraziła swoje poparcie dla akcesji Timoru Wschodniego do ASEAN, centrom internetowym i nielegalnym substancjom syntetycznym. W dyskusji poruszono aktualne wyzwania geopolityczne, w tym konieczność obrony wolnego i otwartego regionu Indo-Pacyfiku oraz stanowczego sprzeciwu wobec agresji zewnętrznej. Szczególną uwagę poświęcono sytuacji w Birmie, gdzie USA zadeklarowały ścisłą współpracę z ASEAN na rzecz przywrócenia demokracji w tym kraju zgodnie pięciopunktowym konsensusem opracowanym przez ASEAN. Wezwano birmańską juntę do natychmiastowego zaprzestania przemocy, uwolnienia niesłusznie zatrzymanych oraz zapewnienia swobodnego dostępu do pomocy humanitarnej. Podkreślono także znaczenie przestrzegania swobody żeglugi i przelotów w rejonie Morza Południowochińskiego.

25 kwietnia: Wietnam przeprowadził negocjacje z USA w sprawie warunków współpracy handlowej. Minister handlu Nguyen Hong Dien przeprowadził rozmowę telefoniczną z przedstawicielem amerykańskiej administracji do spraw handlu Jamiesonem Greerem na temat taryf celnych oraz wysokiego deficytu handlowego USA. W celu obniżki nadwyżki handlowej Wietnam przedsięwziął kroki zmierzające do zakupu amerykańskich samolotów pasażerskich oraz sprzętu wojskowego, w tym samolotów transportowych i myśliwców. Rząd premiera Pham Minh Chinha pracuje również nad rozwiązaniem problemu dotyczącego pochodzenia towarów eksportowanych przez Wietnam, ponieważ Waszyngton zwraca uwagę, iż Wietnam jest wykorzystywany przez chińskie firmy do omijania amerykańskich ceł.

KOMENTARZ

Ćwiczenia wojskowe Balikatan 2025, prowadzone wspólnie przez Filipiny i Stany Zjednoczone, stanowią istotny element regionalnej architektury bezpieczeństwa, której znaczenie wzrasta w świetle eskalujących napięć na Morzu Południowochińskim. Tegoroczna edycja manewrów odbywa się w wyraźnie konfrontacyjnym kontekście — na tle agresywnych działań

Chińskiej Republiki Ludowej, której roszczenia morskie i terytorialne w są przedmiotem międzynarodowego niepokoju.

W tegorocznych manewrach wzięło udział ponad 14 tys. żołnierzy, głównie z Filipin i Stanów Zjednoczonych, wspieranych przez setki żołnierzy z Japonii i Australii. Udział tych ostatnich jako bezpośrednich uczestników, a nie jedynie obserwatorów, świadczy o pogłębiającej się współpracy wojskowej w regionie Indo-Pacyfiku. Balikatan nie jest wydarzeniem lokalnym – udział obserwatorów z 19 państw, w tym sześciu państw europejskich (Francja, Niemcy, Holandia, Czechy, Litwa, Polska) podkreśla jego rosnące znaczenie w globalnym dyskursie strategicznym.

Podczas ćwiczeń wykorzystano nowoczesne systemy uzbrojenia, w tym mobilny system rakiet przeciwokrętowych NMESIS, który został niedawno rozmieszczony na Filipinach. Szczególnym elementem manewrów będzie wspólna operacja morska (Multilateral Maritime Event). Zaplanowano również symulacje zintegrowanej obrony powietrznej i przeciwrakietowej oraz ćwiczenia odpierania desantu przeciwnika.

Na szczególną uwagę zasługują ćwiczenia z zakresu obrony wybrzeża przeprowadzone na wyspie Palawan, ponieważ stanowią wyraźny sygnał strategiczny w odpowiedzi na narastające napięcia geopolityczne w regionie Morza Południowochińskiego. Symulowana inwazja morska oraz wielonarodowa koalicja wojskowa, która odegrała kluczową rolę w jej „odparciu”, potwierdzają zarówno rosnącą interoperacyjność sił zbrojnych sojuszników, jak i determinację do obrony suwerenności państw regionu wobec ekspansjonistycznej polityki ChRL. Manewry przeprowadzone w prowincji Palawan, strategicznie położonej naprzeciwko spornego akwenu, miały na celu przetestowanie kompleksowej obrony wybrzeża wobec zagrożenia desantem morskim. W ćwiczeniu wzięły udział połączone siły Filipin, Stanów Zjednoczonych i Australii. Zastosowanie nowoczesnych systemów uzbrojenia, takich jak Spike-ER oraz HIMARS, umożliwiło przeprowadzenie precyzyjnych uderzeń na cele nawodne, w tym symulowany bezzałogowy okręt przeciwnika. Szczególną uwagę zwraca mobilność amerykańskich jednostek ogniowych, które przemieściły się z Zatoki Subic na zachodnią stronę wyspy Palawan, wykorzystując trudny teren dżungli – co wskazuje na zdolność do działania w warunkach asymetrycznych i ograniczonej infrastruktury.

Kulminacyjnym punktem tegorocznych ćwiczeń ma być morski atak u wybrzeży prowincji Zambales, zaplanowany na 5 maja i zapowiedziany jako wydarzenie z udziałem prezydenta Filipin, Ferdinanda Marcosa Jr. Symboliczna obecność głowy państwa wskazuje na polityczne znaczenie manewrów i chęć

jednoznacznego zmanifestowania suwerenności Filipin wobec narastających presji ze strony Pekinu.

Ćwiczenia Balikatan odbywają się w bezpośrednim sąsiedztwie spornych akwenów Morza Południowochińskiego oraz w pobliżu Tajwanu, co nadaje im szczególną wagę strategiczną. Region ten, zdominowany przez chińskie roszczenia morskie i terytorialne, pozostaje epicentrum rywalizacji o wpływy między Chinami a Stanami Zjednoczonymi i ich sojusznikami. Udział Australii i Japonii jako aktywnych partnerów, a także obecność obserwatorów z państw takich jak Niemcy, Indie, Korea Południowa czy Wietnam, świadczy o rosnącym zainteresowaniu społeczności międzynarodowej stabilnością w regionie Indo-Pacyfiku. Dla wielu z tych państw współpraca wojskowa stanowi nie tylko wsparcie dla filipińskiej suwerenności, ale także postrzegana jako element przeciwdziałania chińskiej dominacji na obszarze, przez który przebiegają kluczowe szlaki transportu morskiego.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

